

Политичка алхемија маркетинга и прагматичног спиновања показала је још једном своју велику моћ и ефикасност. Неколико дана после великог пораза на спољнополитичком плану, који нико не оспорава нити доводи у питање, изведена је велика представа претварања ове политичке катастрофе у обезбеђивање још једне историјске победе на унутрашњеполитичком плану.

Расправа у Народној скупштини поводом доношења саветодавног мишљења Међународног суда правде искоришћена је да се још једном покаже државно и политичко јединство у одбрани Косова и Метохије и отвори маневарски простор за стварање нових политичких савеза за унутрашњу употребу. Међутим, без обзира на то што нико не спори да је Србија доживела још један тежак пораз, саветодавним мишљењем да декларација о независности Косова није у супротности са међународним правом у ствари је дат легитимитет једностраном отцепљењу јужне српске покрајине. Ово је само један у низу великих политичких пораза које је Србија доживела у протекле две деценије.

Након саопштења ове одлуке Међународног суда правде уследила је већ добро позната маркетиншка операција да се очигледни пораз колико-толико ублажи и претвори у нову фазу борбе за Косово, али сада опет на политичком терену, у Уједињеним нацијама. Међутим, дугорочно гледано, велико је питање да ли се овај тежак пораз у неравноправној дипломатској борби може тако лако ублажити и претворити у нову прилику за исту дипломатску поставу која води очигледно неуспешну и неделотворну борбу за Косово. На седници Народне скупштине председник Републике Борис Тадић је преузео одговорност за пребацивање тежишта борбе на правни терен, говорећи да је то била његова идеја коју је само оперативно спроводио министар спољних послова. И у томе је суштински проблем вођења не само спољне политике у Србији. Влада и министар спољних послова не учествују у креирању најважнијих потеза у вођењу спољне политике, они су само услужни сервис председничког кабинета и маркетиншких магова. Сада када је изгубљена битка на правном терену опет се враћамо на политички терен, али знатно ослабљени и без великих изгледа да можемо да зауставимо талас признања независности Косова. Зато и не треба да нас чуди што се питање одговорности није ни могло поставити озбиљно јер оно задире у саме темеље владајуће коалиције и успостављеног начина владавине. Али, зато смо се наслушали немудрих саопштења о томе да се Међународни суд правде изјашњавао само о техничкој страни декларације о независности Косова. Али нико није озбиљно и доследно поставио суштинско питање одговорности владе, министарства спољних послова и председника Републике за овај дебакл.

У Србији питање одговорности одавно није на дневном реду јер се непрестано тврди да је свака оставка само реметилачки фактор и доноси друштвену нестабилност, а политичка стабилност је најважнији услов за опстанак владајуће олигархије. Одговорност претпоставља пре свега осећање моралности која је у нашим политичким одавно нестала. Зато је и било илузорно очекивати да ће неповољно саветодавно мишљење Међународног суда правде, у коме се де факто признаје независност Косова, покренути талас оставки у политичком руководству Србије. Напротив, десило се сасвим супротно. Демонстрирано нам је готово монолитно јединство у ново-старој фази борбе за Косово и Метохију. Медијска кампања за ублажавање неповољних последица овако тешког политичког пораза је увелико на делу. Треба такође узети у обзир да је српски народ у протекле две деценије много пута давао широку и несебичну подршку разним политичким иницијативама за решавање косовског проблема и био је на висини историјског задатка. Али је после толико пораза и изневеравања дошло до великог разочарања и апатије. Дубока социјална и друштвена криза само је додатно ослабила политичку снагу и позицију Србије и то у време када се се питање Косова и Метохије поново враћа у жижу наше политике. Међутим, јасно је да ће све бити учињено да се ово питање поново пацификује.

За владајућу структуру је најважније да није померена равнотежа снага и да је питање одговорности још једном стављено по страни. Мића Данојлић с правом каже: „Процес моралног подивљавања и запуштања текао је на различитим нивоима и одвијао се у различитим правцима. Осећање неодговорности за оно што чинимо као да је прешло у лагодну навику.“

Још једном смо се уверили да међународно право не постоји ван диктата политике великих сила. Али ми смо пристали да играмо по тим правилима и сада се ова одлука не може доводити у питање позивањем на недостатак правичности и добронамерности, нити даље потхрањивати вера у значај међународног права, да ли оно важи само за моћне земље, а малим је остављено да се непрестано суочавају са реалношћу и хипокризијом. Ово саветодавно мишљење МСП-а је велики ударац за проевропске и демократске снаге у Србији и показује до које мере су лицемерство и политички интереси великих сила изнад елементарних демократских норми. Када потпредседник САД Џозеф Бајден каже да САД подржавају независну државу Косово и да гарантују њен суверенитет и територијални интегритет, онда је свакоме јасно да је пресуда донета пре него што је наша иницијатива и покренута.

Из оваквих реаговања проистиче један разарајући парадокс, да се стална дестабилизација Србије узима као услов тзв. стабилизације Балкана. Након одлуке

Међународног суда правде налазимо се у средишту овог парадокса. Без обзира на то што је по ко зна који пут очигледно погажено међународно право, Србија се позива на конструктивну улогу и укључивање у дијалог са Приштином. Европска унија нуди добре услуге, а као компензација отвара се простор за Србију за добијање статуса кандидата за пријем у ЕУ. Тако смо се још једном нашли у затвореном кругу условљавања.

Да ли Србија и даље у овим судбоносним историјским изазовима може остати на брисаном простору очигледно узалудне одбране принципа међународног права? Да ли је Србија данас направила неколико корака назад и вратила питање Косова у средиште нашег политичког живота? Осим великих речи и заклинања на одбрану Косова, показало се да не постоји артикулисана политичка снага која би до краја истрајала на питању одговорности за тежак ударац који је Србија доживела. Политички живот се наставља у истом ритму, али уз наговештај нових компромиса и нових коалиција. На реду су Српска напредна странка и Либерално демократска партија.

Заседање Скупштине нам је дало јасан одговор. Политичка трговина под изговором потребе одбране државних интереса је и овог пута однела превагу. Већина тзв. позиционих странака показала је неспособност да истраје у својим ставовима, али је њима политички опстанак очигледно важнији него вођење унапред изгубљених битака. Расправа у парламенту је још једном показала да је одлучујући центар моћи у рукама председника Републике а да су све остале институције само у служби спровођења идеја из његовог кабинета. Оваква ситуација је свакако неодржива јер се не може изградити демократски систем у коме демократске институције немају стварну моћ и зависе од воље председника Републике и његовог маркетиншког штаба који неће моћи још дуго да политичке поразе амортизује и претвара у Пирове победе.